

sava a abandonar les seves ciutats i els camps d'Ofiüsa.⁴⁵ “¿Però quin mal han fet aquestes terres delitoses, aquestes ciutats meves?” va dir, “¿quin delicte han fet? És més aviat aquesta raça impia qui ha de pagar la pena que mereix amb l'exili o amb la mort, o amb alguna cosa intermèdia, si existeix, entre la mort i el desterrament. ¿Quina altra cosa podria ser sinó el càstig de veure transformada la seva figura?” Mentre dubtava en què podria convertir-los, va fer una mirada a les banyes i va pensar que els les podia deixar; va transformar els seus cossos enormes en toros ferotges.

»Tot i així, les Propèrides desvergonyides van atrevir-se a negar que Venus fos una deessa. Per això, es diu que la còlera divina va fer que fossin les primeres a prostituir els seus cossos i els seus encants; quan van haver perdut el pudor completament, i la sang, endurida en els seus rostres, no els permetia envermellir, amb un canvi lleuger van quedar transformades en pedra dura.

[Pigmalió]

»Pigmalió, que les havia vistes viure d'aquell mode ignominiós, irritat contra els vicis nombrosíssims que la natura havia donat a l'ànima femenina, vivia sol, sense esposa, i des de feia molt de temps no havia tingut companya amb qui compartir el llit. Mentrestant, havia escul-

45. Nom amb què es coneixia l'illa de Xipre, especialment consagrada al culte de Venus.

pit amb una habilitat admirable una fantàstica estàtua de vori blanc com la neu i li havia donat una bellesa com no pot tenir cap dona nascuda; va enamorar-se de la seva obra. [250] L'aspecte era el d'una donzella de veritat; qualsevol hauria cregut que era viva i que, si no li ho impedís el pudor, podria moure's; amb tant d'art l'havia fet que no semblava una obra d'art. Pigmalió en queda meravellat i el seu cor s'inflama d'amor per aquell simulacre de cos. Sovint acosta les mans a l'obra i la toca per veure si es tracta d'un cos o de vori i, fins i tot així, no pot admetre que es tracta de vori. Li fa petons i creu que ella li'n torna, li parla, l'estreny i creu que els dits premen els membres en tocar-los i té por que apareguin blaus per la pressió damunt la carn. Ara li fa carícies, ara li fa regals dels que agraden a les noies, petxines, pedretes arrodonides, ocells petits, flors de mil colors, lliris, pilotes pintades i llàgrimes caigudes de l'arbre de les Helíades;⁴⁶ també li adorna el cos amb vestits, li posa pedres precioses en els dits i llargs collarets en el coll; de les orelles li pengen perles lleugeres i cintes del pit. Tot li queda bé; despullada sembla igual de bella. La fa jeure damunt de matalassos tenyits amb porpra de Sidó i diu que comparteix amb ella el llit; li recolza el coll damunt coixins flonjos de plomes, com si ella pogués sentir-ho.

»Va arribar el dia en què tot Xipre celebra amb gran concurrència la festa de Venus; vedelles blanques amb les banyes corbades recobertes d'or havien caigut colpejades

46. Boletes d'ambre utilitzades en bijuteria. La metamorfosi de les Helíades ha estat explicada en el llibre II.

en els colls blancs com la neu i l'encens fumejava; Pigmalíó, aleshores, després d'haver fet la seva ofrena, va col·locar-se vora l'altar i va dir tímidament: "Si els déus teniu poder per atorgar-ho tot, feu que sigui la meva esposa, ho desitjo, una dona semblant a la meva noia de vori" —no va atrevir-se a dir "la noia de vori" —. L'auria Venus, que assistia personalment a la seva festa, va comprendre què volia dir amb aquella súplica i, com a auguri de la bona voluntat de la deessa, la flama es va encendre tres vegades i la seva punta es va elevar pels aires. Quan va arribar de tornada a casa, Pigmalíó va anar a veure l'estàtua de la seva noia, va inclinar-se damunt el llit i li va fer un petó; li va semblar sentir que el seu cos era tebi. Hi va apropar els llavis per segona vegada i també va tocar-li el pit amb les mans; el vori, en ser tocat, es va tornar tou, va perdre la seva rigidesa, va cedir al contacte dels dits i es va enfonsar, com la cera de l'Himet⁴⁷ s'ablaneix amb el sol i, moldejada amb el polze, adquireix formes diverses i amb l'ús esdevé útil. L'amant queda esbalaït, dubta abans d'alegrar-se i té por que tot sigui una il·lusió, una vegada i una altra toca amb la mà l'objecte del seu desig; s'havia transformat en un cos; sentia les venes bategar en contacte amb el seu polze. Aleshores, l'heroi de Pafos va pronunciar nombrosíssimes pregàries per donar gràcies a Venus; els seus llavis toquen finalment uns llavis veritables; la noia ha sentit els petons que ell li ha fet i ha envermellit; ha alçat cap a la llum una mirada tímida i ha vist al mateix temps el cel i el seu amant. La deessa va assistir a aquell matrimoni obra seva; quan es van unir per nou vegades les banyes

47. Muntanya de l'Àtica, famosa pels seus ruscs.

de la lluna formant un disc sencer, ella va donar a llum Pafos, de qui l'illa n'ha conservat el nom.

[Mirra]

»De Pafos va néixer Cíniras, que, si no hagués tingut cap fill, podria haver-se comptat entre els homes feliços. [300] Cantaré una història terrible; allunyeu-vos d'aquí, noies, allunyeu-vos, pares; i si algun fragment del meu cant us alegra el cor, no confieu que aquesta part hagi estat com jo us la dic ni creieu que hagi passat mai, i, si ho creieu, també heu de creure el càstig que va seguir el fet. Tanmateix, si la natura permet que puguem ser espectadors d'una enormitat com aquesta, em congratulo amb les gents de l'Ísmar⁴⁸ i amb la nostra terra, em congratulo amb aquest país per trobar-se tan lluny de les regions aquelles que van engendrar un crim tan gran. Ja pot ser rica en amom la terra de Pancaia⁴⁹ i produir cinnamom, cost, encens, destil·lat de les seves fustes, i flors de molts tipus; també produeix la mirra, i aquest arbre nou no valia el preu que se'n va pagar. El mateix Cupido diu que el dany no et va venir de les seves fletxes, Mirra, i diu que les seves torxes no van tenir res a veure en aquesta infàmia. Va ser una de les tres germanes,⁵⁰ amb el seu bastó de l'Estix i amb les seves serps inflades de verí, qui te la va inspirar; odiar el pare és un

48. Muntanya de Tràcia, regió on es troba Orfeu.

49. Illa fabulosa de l'Oceà Índic, propera a l'Àrabia, famosa per les seves espècies i pels seus perfums.

50. Les Fúries o Eumènides.